

سیدهدایت ا...هاشمی نسب
مدیرکل نوسازی، توسعه و تمهیز مدارس فراسان

مشارکت

مشارکت و شیوه‌های موفق آن در خراسان

این شماره: فیرین مدرسه ساز

باشد. بهره‌وری در کار را افزایش می‌دهد، میان ملت یگانگی ایجاد می‌کند

مقاومت در مقابل کارهای مفید فروکش می‌کند، اعتماد مردم به یکدیگر افزایش می‌یابد، بالندگی انسانها تحقق می‌یابد، انسان‌ها توان و نیروی بیشتری می‌یابند، ترس و وحشت ناشی از تنهایی، با مشارکت مردم در امور اجتماعی از میان می‌رود و مشارکت‌کنندگان روحیه و جان تازه‌ای می‌گیرند. خلاقیت‌ها توسعه می‌یابد ارزش‌های انسانی و الهی بالنده می‌گردد پیوند انسانی با یکدیگر صمیمی‌تر و در نتیجه جامعه از انسجام و وحدت بیشتری برخوردار می‌شود.

افلاطون در کتاب پنجم جمهوری در بحث از بهترین جامعه، استدلال می‌کند که بهترین جامعه، جامعه‌ای است که افراد آن همانند اعضای یک‌تن، چنان با هم ارتباط داشته باشند که رنج و درد یک عضو سبب رنج و درد تمام اعضای جامعه باشد (به سان شعر سعدی که بنی آدم اعضای یکدیگرند...). در اسلام نیز موضوع مشارکت و مشاوره و تعاون همواره تشویق شده است.

در قلمرو قرآن کریم اموری از قبیل انفاق (شامل صدقه و...) جهاد و امر به معروف و نهی از منکر، مصادیق بارز مشارکت بشمار می‌آیند بر تعاون در امور صواب و سفارش‌های متقابل در این جهت تاکید شده است.

مشاوره در ادامه امور جامعه اسلامی امری نهادی است و جزء ساختار نظام اسلامی است. بسیاری از فلاسفه اسلامی مشارکت در زندگی اجتماعی را جزو ذات انسان دانسته‌اند از این جمله است امام محمد غزالی که منشأ تعاون را ضرورت زندگی آدمی دانسته است.

در پهن دشت ایران کهن و اسلامی فقی اندیشه مشارکت مطرح نشده است، بلکه مصادق‌های عملی آن نیز تحقق عینی یافته است. ادامه مشارکت مردم در نهادهای آموزش دوران باستان در دوره اسلامی بالندگی بیشتری پیدا کرد. آموزه‌های پیامبر (ص) در ثواب احداث مساجد و نگهداری آن الهام‌بخش نیکوکاران ایرانی شده و از آن پس ایرانیان فرهنگی پرور کوشیدند با ساختن نهادهای آموزشی چون مسجد، دارالقرآن، خانقاه، کتابخانه، دارالعلم و... و بعدها دبستان، دبیرستان و دانشگاه و نگهداری و گسترش آنها فعالانه در امر آموزش و پرورش مشارکت کنند.

گفتنی است بسیار از علاقمندان به گسترش علم و دانش در دوره اسلامی خانه شخص خود را در اختیار طالبان علم قرار دادند، یا شخصاً به ساختن مدرسه‌ها پرداختند. از این نمونه است مدرسه‌های متعدد که در اکثر ولایات ایران به ویژه خراسان، که نخستین زادگاه و مهد دانش در دنیای اسلام بوده است، توسط خود دانشمندان و با پشتوانه مردمی و حمایت‌های نیکوکاران تاسیس و اداره شده و امروز در سراسر کشور به یاری نیکوکاران فرهنگ دوست سالانه صدها کلاس ساخته می‌شود. با این حال به سبب نیاز شدید به فضاهای آموزشی، تصور می‌رود همیاری‌های بیشتر مردم و دولت و توجه بیش از پیش دولت به تشکیلهای مردمی و اختصاص بودجه بیشتر به وزارت آموزش و پرورش مراحل نهایی مشکل باشد.

(المال والبنون زینه الحیوه الدنیا والباقیات الصالحات خیر عندربک ثواباً وخیر اماًلاً)

مال و فرزندان زیب و زینت دنیا هستند و لیکن اعمال صالح که تا قیامت باقی است (مانند نماز، تهجد، ذکر خدا و صدقات جاری چون بنای مسجد، مدرسه، موقوفات و خیرات در راه خدا) از نظر پاداشی که در نزد پروردگار دارند، بهتر است.

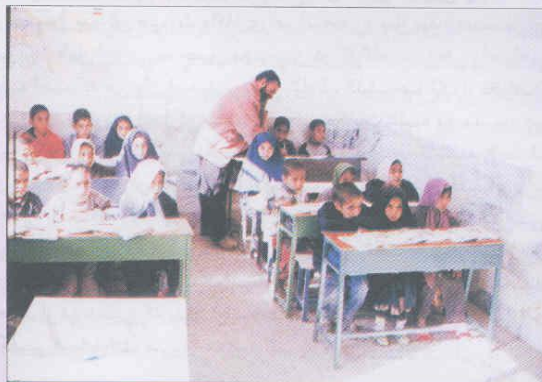
یکی از اموری که لازم است در بنای جامعه نوین اسلامیمان مورد توجه و عنایت خاص قرار بگیرد، احیای سندهای اسلامی است. سندهایی که اگر به طور جدی در جامعه رایج شوند قادرند بسیاری از مشکلات و مسائل جامعه را بدون دخالت دولت با تکیه بر انگیزه معنوی مردم حل کنند.

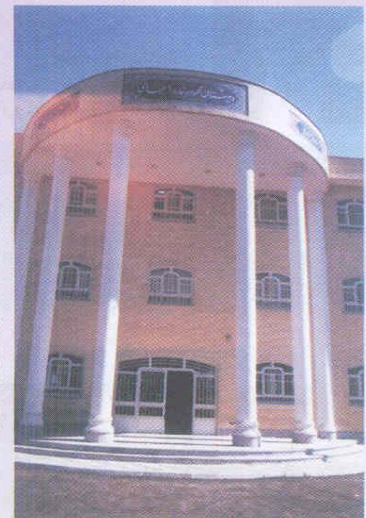
در گذشته افراد متمکن و متعهد در پاسخ به ندای پیامبر عظیم‌الشان اسلام (ص) و خاندان آن حضرت به ساخت و ساز مسجد و مدرسه بمنظور بر خوردار شدن تمامی مردم از آن اقدام می‌نمودند.

امروزه نیز نیاز جامعه به گونه‌ای است که باید فرهنگ مشارکت را در آن رشد داد، تا مردم و دولت دوشادوش هم بتوانند نیازهای خصوصاً آموزشی را که بازتاب و نتیجه آن به تک‌تک افراد ملت و نهایتاً به مملکت و دولت برمی‌گردد برطرف سازند. از دیرباز همیاری انسانها در امور اجتماعی و فرهنگی مورد توجه اندیشه‌گران و علاقمندان به مسایل اجتماعی و فرهنگی بوده و در دهه‌های اخیر به ویژه، بحث‌های توسعه و بهره‌وری مورد عنایت سیاست‌گذاران و دست‌اندرکاران قرار گرفته است. بنیاد و سرچشمه این عمل اجتماعی و قدمت آن به دیربگی زندگی اجتماعی انسانها برمی‌گردد.

از آن روزگار که انسانها به این نتیجه منطقی رسیدند، که زندگی بدون همیاری دیگران ناشدنی است و برای تحقق یاریگری‌ها به اندیشه و عمل پرداختند. امروزه روشن است که برای جلب افراد جهت مشارکت در امری در درجه نخست باید زمینه‌های روانی و عاطفی این موضوع را مهیا ساخت چون جوشش مشارکت جواز درون است.

از این روی این نوع مشارکت امری است داوطلبانه و دل‌آگاهانه. مشارکت مردم در امور اجتماعی و فرهنگی نتایج مثبت فراوانی می‌تواند در پی داشته

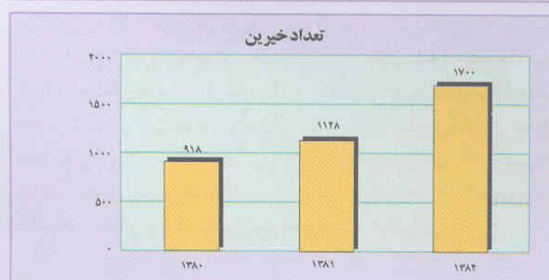
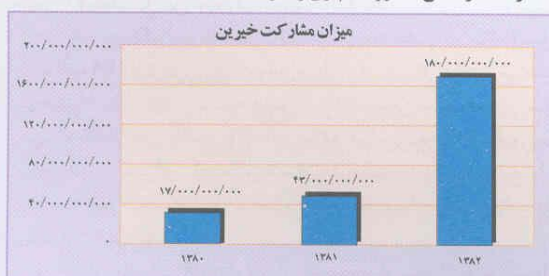

ساخت اولین آموزشگاه اهدائی خود را در سال ۸۰ آغاز نمود. در سال جاری علاوه بر بیرجند، حجاج شهرستان سبزوار عملیات طرح میقات ۱ را طی مراسمی با شکوه با حضور مسئولان استان و شهرستان آغاز نمودند. مضاف بر اینکه جناب حاج آقای زارعی مدیریت محترم حج و زیارت خراسان شخصاً متقبل ساخت یک واحد آموزشی گردیدند.

دروء خداوند بر انسانهای صالح که با انجام بزرگترین کارهای خیر یعنی مدرسه‌سازی باعث افتخار خویش و همگان خواهند شد.

- طرح ذکات و ده‌ها طرح مشارکتی دیگر که حاصل آن در آخرین جشنواره مدرسه‌سازی تعهد بیش از دویست میلیارد ریال توسط خیرین مدرسه‌ساز می‌باشد، که در دست اجرا است و چنانچه دولت به تعهدات خود در زمینه مشارکت با مردم عمل نماید، در چند سال آینده ضمن جبران کمبود فضاهای آموزشی سنوات گذشته، کل کمبود کلاس در استان مرتفع خواهد شد. ضمناً در مشهد مقدس در سال ۱۳۸۰ میزان مشارکت ۱۷ میلیارد ریال و در سال ۱۳۸۱ این رقم با افزایش دو برابر به میزان ۴۳ میلیارد ریال و در سال ۱۳۸۳ بالغ بر ۱۸۰ میلیارد ریال بوده است که نشان دهنده افزایش چهار برابر می‌باشد.

لازم به یادآوری است که تعداد خیرین در سال ۱۳۸۰، ۹۱۸ نفر و در سال ۱۳۸۱، ۱۱۲۸ نفر و در سال ۱۳۸۳ بالغ بر ۱۷۰۰ خیر نیکوکار در امر مدرسه‌سازی مشارکت نموده‌اند. در ضمن استان خراسان از نظر میزان مشارکت در سطح کشور مقام اول را داراست.

هم اینک خراسان در مسیر توسعه و بسط فرهنگ مشارکت قدمهای چشمگیری برداشته که حاصل آن در سالهای اخیر احداث صدها مدرسه و فضای آموزشی، فرهنگی و ورزشی می‌باشد.

همانطور که مسحضرید اهداف و استراتژی هر سازمان در جهت رسیدن به اهداف متفاوت می‌باشد و با توجه به ضرورت احداث مدارس و افزایش جمعیت لازم‌التعلیم و عدم کفایت اعتبارات دولتی، اداره کل نوسازی مدارس خراسان در زمینه جذب و هدایت مردم در احداث مدارس مطالعه و شیوه‌های مناسبی را اتخاذ و اجرا نموده که عموماً با موفقیت چشمگیری روبرو شده است، که یکی از این شیوه‌ها طرح ساماندهی مدارس روستایی است که بطور آزمایشی در شهرستان سریشه اجرا و سپس پیشنهاد مشارکت دولت در این طرحها به مقام عالی وزارت و معاونت محترم عمرانی در سال ۸۱ داده شده که مورد موافقت قرار گرفت.

در فاز اول آن طرح، مقرر شد در صورت مشارکت ۵۰٪ خیرین، دولت نیز ۵۰٪ هزینه احداث مدارس روستایی را بپردازد. که تفاهنامه آن مبادله گردید و در پایان سال ۸۲ تعداد ۱۷۸۶ کلاس در قالب ۶۳۲ پروژه از محل اعتبارات مردمی و ساماندهی احداث و تحویل گردید.

لازم به ذکر است شناسایی و تعیین محل احداث مدارس روستایی توسط اکثیری شامل ۲۴ نفر مهندس عملیات، جمع‌آوری اطلاعات راز حدود ۷۰۰ روستا انجام داده که آمار مدارس خشت گلی و روستاهای فاقد مدرسه و استیجاری را جمع‌آوری نمودند، و در ادامه طرح ساماندهی مدارس در مهرماه ۸۳ تعداد ۹۱۷ کلاس در قالب ۱۶۵ پروژه به بهره‌برداری رسید. و در همین راستا از محل اعتبارات دولتی نیز تعداد ۱۱۱۴ کلاس در قالب ۳۷۹ پروژه در ششماه اول ۸۳ آماده و تحویل آموزش و پرورش گردید. لازم به یادآوری است از نظر میزان پروژه‌های تحویلی و همچنین کلاس درس، استان خراسان مقام اول را در کشور احراز نموده است.

از مهمترین شیوه‌های مشارکت:

- طرح ساماندهی مدارس روستای.
- تشکیل مجامع خیرین برای اولین بار در کشور.
- طرح میقات (حجاج).

تعدادی از حجاج بیرجندی در سال ۱۳۷۹ با اختصاص بخشی از هزینه ولیمه بازگشت از بیت‌الحرام راه ساخت مدرسه اختصاص دادند.

اولین مدرسه اهدائی توسط حجاج بیرجندی در منطقه‌ای محروم از بیرجند بنام میقات ۱ ساخته شد و در سال ۸۰ طرح میقات ۲ بنا گردید، و در سال ۸۱ کلنگ سومین مدرسه در مرکز شهر بیرجند به زمین زده شد. در پی این اقدام خداپسندان حجاج بیرجندی، بخشنامه‌ای از سوی مدیریت محترم حج و زیارت خراسان خطاب به مدیران کاروانها صادر و در آن، حجاج عزیز به صورت مختلف در این امر مقدس مشارکت نمودند. از جمله اسفرايين که